

น้อมส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตรเสด็จสู่สวรรคาลัย

: ผศ.ดร.ภาณิต สุขวรรณดี

bhasitsukhawandee@gmail.com

“ถ้าประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้า แล้ว ข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร”^๑

พระราชดำรัสที่ยกมากล่าวข้างต้น
 ท่านผู้หญิงคนหนึ่ง เขียนไว้ในหนังสือ “ทำ
 เป็นธรรม” ขณะเสด็จฯ ออกจากประเทศไทย
 ไปศึกษาต่อ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยมี
 ประชาชนส่งเสด็จจำนวนมาก ดังนี้ ท่ามกลาง
 เสียงโห่ร้องถวายพระพร ระหว่างที่รถพระที่นั่ง
 แล่นผ่านฝูงชนเสด็จเดินทางจากสยามประเทศ
 เพื่อไปศึกษาต่อ ณ สวิตเซอร์แลนด์ เมื่อวันที่
 ๑๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๙ ได้มีเสียงหนึ่งตะโกน
 แทรกมาเข้าพระกรณว่า “ถ้าประชาชนไม่ทิ้ง
 ข้าพเจ้าแล้วข้าพเจ้าจะทิ้งประชาชนได้อย่างไร”
 ภาพนี้ยังคงติดอยู่ในพระราชหฤทัยของ
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจนมิอาจลืมเลือน
 ได้ตราប់ถึงปัจจุบัน เพราะทรงตระหนักว่า
 ทรงมีหน้าที่เพื่อชาติ ถึงโอกาสที่ควรจะทรงทำ
 หน้าที่เพื่อชาติและประชาชน ตามที่ประชาชน
 พร้อมใจกันทูลเกล้าฯ ถวายพระราชภาระอัน
 ยิ่งใหญ่

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙ ทราบข่าวการสวรรคต
 ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
 อดุลยเดช ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงขอ
 น้อมนำพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจ
 เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาบางส่วนมากล่าวไว้ใน
 ที่นี้ เพื่อถวายเป็นความอาลัยเป็นทิฐิฐานุคติแก่
 ทวยราษฎร์ให้ปรากฏตราบนิรันดร์

พระราชสมภพ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
 อดุลยเดช ภูมิพลมหาราช ทรงเป็นพระราชโอรส
 องค์เล็กในสมเด็จพระราชบิดาเจ้าฟ้ากรมหลวง
 สงขลา นครินทร์ และสมเด็จพระราชชนนี
 ศรีสังวาลย์ พระราชสมภพเมื่อ ๕ ธันวาคม
 พ.ศ.๒๔๗๐ ณ เมืองเคมบริดจ์มณฑลรัฐแมสซาชูเซต
 ประเทศสหรัฐอเมริกา ทรงมีพระเชษฐภคินี
 และบรมเชษฐาธิราช อีก ๒ พระองค์ คือ สมเด็จพระ
 เจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา และ
 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันท
 มหิตล ในหลวงรัชกาลที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

^๑ อ้างใน <http://pinkyyakuza.blogspot.com/2010/05/19.html>

การศึกษา

เมื่อทรงจำริญพระชันษาได้ ๑ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ภูมิพลมหาราช ได้เสด็จนิวัติกลับประเทศไทย และได้รับการศึกษาภาษาไทยเบื้องต้นที่โรงเรียน มาแตร์เดอี จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงได้เสด็จพำนัก ณ เมืองโลซานน์ สวิสเซอร์แลนด์ ที่นั่นได้ทรง เข้ารับการศึกษา เบื้องต้นที่โรงเรียนเบียร์มองต์ และโรงเรียนนิวเวลล์เดอลาสวิสโรมานค์ ในเมือง โลซานน์ นั้นเอง

หลังจากได้ทรงสำเร็จการศึกษาเบื้องต้นแล้ว ได้ศึกษาวิชาการขั้นสูงขึ้นทางสหวิทยาาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ขณะที่ พระเชษฐาธิราช (รัชกาลที่ ๘) ทรงศึกษาทางด้านกฎหมายและ รัฐประศาสนศาสตร์

ในช่วงเวลาแห่งสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งเริ่มจากสงครามในยุโรปเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ประทับอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยตลอดจนสงคราม สงบลง ในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ จึงทรงเสด็จกลับสู่ ประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง ในคราวนี้ได้โดยเสด็จ พระบรมเชษฐาธิราช พร้อมด้วยสมเด็จพระราช ขนิณี กลับสู่ประเทศไทย เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๘๘ ขณะนั้นพระองค์มีพระชนมายุ ๑๘ พรรษา และดำรงพระราชอิสริยยศ เป็นสมเด็จพระ น้องยาเธอเจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช

“ต่อหน้ามหาสมาคม กรอรับด้วยประธาน สภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี พระบรม วงศานุวงศ์ และข้าราชการผู้ใหญ่ พระราชา พระองค์หนึ่งตรัสมีความสังเขปว่า “ข้าพเจ้า ขอขอบใจที่ได้มอบ ราชสมบัติให้ ข้าพเจ้า

จะทำทุกอย่างเพื่อประเทศชาติ และเพื่อความ ผาสุกของประชาชนอย่างเต็มความสามารถ ขอให้ท่านจงช่วยร่วมกันทำดังกล่าว” แล้วก็ เสด็จก้าวไปจากมหาสมาคมนั้น ครั้นแล้วก็ทรง หันกลับมาใหม่ แล้วตรัสอย่างหนักหน่วงว่า “และด้วยสุจริตใจ” พระมหากษัตริย์พระองค์นั้น คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช ดวงมณี ดวงประทีป และดวงใจของมวลชนชาวสยาม พระราชากระ แส รับสั่งและเสีพระพักตร์ตอนที่รับสั่งนั้น เป็นที่ ชาบซึ่งจับจิต และตื่นตันใจผู้ที่มิว่าสนาได้เห็นได้ฟัง อย่างยากยิ่งที่จะพรรณนาได้ถูกต้อง เพราะว่า **ประการแรก**นั้นทรงมีพระชนม์เพียง ๑๘ พรรษา อีกทั้งขณะนั้นเป็นยามที่ตื่นตระหนก และ เศร้าหมองเจ็บแสบหัวใจอย่างสุดที่พระ มหากษัตริย์หรือที่บุคคลใดจะพึงกำลังเผชิญ ในชีวิตอีกทั้งเป็นกาลเวลาที่บ้านเมืองกำลัง ปั่นป่วน มีอาภที่ที่จะทรงทราบ หรือทรงเดาได้ ว่าเหตุการณ์ภายในประเทศต่อไป แม้เพียง ในชั่วโหม่งข้างหน้า วันข้างหน้าจะเป็นอย่างไร **ประการที่สอง** พระราชากระ แส และพระสุรเสียง ตลอดจนเสีพระพักตร์ในขณะที่รับสั่งนั้น แสดงถึง ความจริงจัง ความแน่วชัดและความเด็ดขาด เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นพระราชกระแสรบสั่งที่มาจากเบื้องลึกสุดของพระราชหฤทัย...”^๒

ความข้างต้นนี้ เป็นคำถวายพระพร ชัยมงคลที่พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ ยุคล ได้ทรงกล่าว ในนามของพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องในวันฉลองรัชดาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๑๔ ถึงพระราชดำรัสและพระขันติธรรม อันสูงยิ่งด้วยพระปณิธานที่แน่วแน่มั่นคงของ

^๒ พล.ต.อ.วชิษฐ เดชกุญชร “รอยพระยุคลบาท” กรุงเทพฯ. : สำนักพิมพ์มติชนจำกัด, ๒๕๔๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงขึ้นครองสิริราชสมบัติหลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลทรงต้องพระแสงปืนและเสด็จสวรรคต เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ หลังจากได้ขึ้นครองราชสมบัติอย่างที่มีได้คาดคิดแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อยังต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง โดยในครั้งนี้ทรงศึกษาวิชาทางรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการปกครองเพื่อให้กับพระราชภาระในการปกครองและบริหารประเทศสืบไป

ราชาภิเษกสมรส

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงเข้าพิธีราชาภิเษกสมรสกับพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถซึ่งมีพระนามเดิมว่า ม.ร.ว.สิริกิติ์ กิติยากร เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ.๒๔๙๓ พิธีราชาภิเษกสมรสครั้งนี้ เป็นครั้งแรกสำหรับองค์พระมหากษัตริย์ของไทยในยุคประชาธิปไตย ที่ได้ทรงจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดียวกับประชาชนชาวไทยทั่วไป

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชโอรส และพระธิดา ๔ พระองค์ ดังนี้

๑. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ประสูติเมื่อ วันที่ ๕ เมษายน ๒๔๙๔

๒. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ประสูติเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๔๙๕

๓. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประสูติเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๔๙๘

๔. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ประสูติเมื่อ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๐๐

พระราชพิธีบรมราชาภิเษก

พระราชพิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีขึ้นภายหลังจากที่ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสมรสเพียง ๑ สัปดาห์ ครานั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระปฐมบรมราชโองการเป็นครั้งแรกต่อบรรดาเสนาพถูมาตย์ คณะรัฐมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และมหาชนชาวสยาม ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

ในวาระอันเป็นมหามิ่งมงคลเดียวกันนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมมีพระบรมราชโองการสถาปนาพระราชพิธีสิริกิติ์ขึ้นเป็นสมเด็จพระราชินีฯ หลังจากนั้นทั้งสองพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินจากประเทศไทยไปประทับยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์อีกครั้งหนึ่ง

ทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จออกทรงผนวช เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๙๙ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามโบราณราชประเพณี ประกอบกับพระองค์ทรงมีพระราชศรัทธาปสาทะใน บวรพุทธศาสนาเป็นที่ยิ่ง เมื่อทรงผนวชแล้วได้ประทับ ณ พระตำหนักเพชรในวัดบวรนิเวศวิหาร ระหว่างที่เสด็จออกทรงผนวชนี้ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ต่อมา เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จกลับไปทรงศึกษาต่อยังประเทศสวิตเซอร์แลนด์แล้ว ทรงมีพระราชนิพนธ์ “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามสู่สวิตเซอร์แลนด์” ลงในหนังสือวรรณคดี ฉบับเดือนกันยายน ๒๔๘๙ ความตอนหนึ่ง ดังนี้

“...ถึงวัดเบญจมบพิตร รถแล่นได้เร็วขึ้นบ้าง ตามทางที่ผ่านมาได้ยินเสียงใครคนหนึ่งร้องออกมาดัง ๆ ว่า “อย่าละทิ้งประชาชน อยากจะร้องบอกเขาลงไปว่า ถ้าประชาชนไม่ ‘ทิ้ง’ ข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าจะ ‘ละทิ้ง’ อย่างไรได้ แต่รอวิ่งเร็วและเลยไปไกลเสียแล้ว...”

และภายหลังจากนั้นอีก ๓ ปี ในวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ณ ที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระปฐมบรมราชโองการเป็นพระเจ้าแผ่นดินโดยสมบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการว่า

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”^๓

แล้วทรงหลังทักษิณทกตั้งพระราชสัตยาธิฐาน พระราชทานอารักขาแก่ทวยพสกนิกร จะทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ปกครองราชอาณาจักรด้วยทศพิธราชธรรม

ทศพิธราชธรรม เป็นหลักธรรมในพุทธปรัชญา ซึ่งเป็นหลักคำสอนของพุทธศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย ประกอบด้วยธรรมะ ๑๐ ข้อ คือ

๑. ทาน การให้

๒. สีล การตั้งสังวรรักษากาย วาจา ให้ปราศจากโทษ

๓. ปริจาคะ การเสียสละ

๔. อาชชวะ ความซื่อตรง

๕. มัททวะ ความอ่อนโยน

๖. ตปะ การบำเพ็ญตบะ

๗. อักโกธะ ความไม่โกรธ

๘. อวิหิงสา การไม่เบียดเบียน

๙. ขันติ ความอดทน

๑๐. อวิโรธนะ การปฏิบัติตามธรรมเนียมคลองธรรม ปฏิบัติไม่ผิด^๔

จะเห็นได้ว่า ทุกข้อเป็นคุณสมบัติที่เมื่ออยู่ในผู้ปกครองแล้ว จะนำมาซึ่งประโยชน์ และความสุขแก่ผู้อยู่ภายใต้ปกครองโดยแท้จริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ทรงยึดมั่นในทศพิธราชธรรม ตามพระราชปณิธาน ดังพระราชกรณียกิจทั้งปวงที่ได้ทรงปฏิบัติ เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไป พสกนิกรของพระองค์ทั้งหมดจึงได้พร้อมใจกัน ถวายสมัญญานามว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช” พระองค์ผู้ทรงเป็นกำลังของแผ่นดิน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช ทรงเลื่อมใสศรัทธา และทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรือง ในขณะเดียวกันก็ได้พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์แก่ศาสนาอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้พระบรมโพธิสมภารของพระองค์ ด้วยพระองค์ทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภกบำรุงพระพุทธศาสนา เสด็จพระราชดำเนินใน

^๓ กรมวิชาการ; แนวพระราชดำริแห่งรัชกาล, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว : กรุงเทพมหานคร), ๒๕๒๘, หน้า ๒๘๕.

^๔ ชู. ขา. อสิตี. ๒๘ / ๒๕๐ / ๖๒.

พระราชภารกิจเกี่ยวกับการพระศาสนาได้ขาดพระราชกรณียกิจที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง คือการเสด็จออกผนวชเป็นพระภิกษุระหว่างวันที่ ๒๒ ตุลาคม ถึง ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๙๙ รวมเป็นเวลา ๑๕ วัน แม้จะเป็นช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เนื่องจากพระองค์มีพระราชภารกิจอยู่มากมาย แต่ก็แสดงถึงพระราชศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ตลอดเวลาที่พระองค์ทรงปกครองแผ่นดิน พระองค์ได้ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาเป็นหลักปฏิบัติ ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ เป็นประจำ ซึ่งเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพในการพระศาสนาอย่างยิ่ง ดังพระบรมราโชวาทที่ได้อัญเชิญมานี้

“... ศาสนานั้น จะเป็นศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีจุดประสงค์หลายอย่างหลายชั้น ขึ้นสูงเรียกว่าขั้นปรมาตม์ หมายถึงหลักของศาสนาที่เป็นปรัชญา และโดยมากปรัชญา นั้น ก็เป็นความคิดความเชื่อของบุคคลแต่ละคนว่า โลกนี้มาอย่างไรและจะไปอย่างไร จะมีความสุขสุดยอดอย่างไร แต่ละศาสนามีวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ กัน ซึ่งสรุปแล้วก็คือวิธีการหาความสุข ความร่มเย็นให้แก่ตัว การขึ้นสวรรค์ หรือการสำเร็จ ก็คือการบรรลุความสุขสุดยอดนั่นเอง แต่ในการดำเนินถึงขั้นสูงสุดยังมีขั้นอื่น ๆ ซึ่งสำคัญมากอยู่ระหว่างทาง ได้แก่ความสุขของส่วนรวมของสังคม รวมทั้งการปกครองประเทศ การปกครองส่วนรวม และการปกครองส่วนตัวในชีวิตธรรมดา ๆ ทุกวัน ๆ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของศาสนาเหมือนกัน ไม่ใช่จะไปหาความสุขสุดยอดกันขึ้นสวรรค์กันทำเดียว เราจะต้องพยายามให้ทุกวัน ๆ ของเรานี้ ไกลสวรรค์เข้าทุกทีด้วย การที่จะหาความสุข

หรือความเรียบร้อยประจำวันนี้สำคัญอยู่หลายทาง และก็มีอยู่หลายอย่าง เช่นเรื่องการศึกษาของเยาวชน เรื่องการศึกษาวិทยาการทางโลก เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีความก้าวหน้าและสามารถที่จะมีชีวิตอยู่ ความรู้นี้หมายถึงทางวัตถุเพราะว่าคนเราก็คือต้องการที่จะมีชีวิตอยู่เพื่อที่จะทำมาหากินเลี้ยงชีพตัวเองเป็นสำคัญ ในเวลาเดียวกันความรู้ทางวัตถุนั้น ก็จะต้องประสานด้วยความรู้ทางจิตใจ หมายถึงวิธีที่จะคุ้มกันป้องกันร่างกายของตัวคือวัตถุ ต่อสิ่งที่ไม่เป็นวัตถุ ต่อนามธรรมที่เป็นจิตใจ คือความโลภ ความโกรธ ความหลง ความกระหายอำนาจ ก็เป็นสิ่งที่ยากที่จะควบคุม เราจะต้องสอนทั้งสองอย่าง สอนวิทยาการเพื่อให้ทำมาหาเลี้ยงชีพ นี่หมายความว่ามีความรู้ทางวัตถุและต้องรู้จักควบคุมจิตใจ ควบคุมสติของตัว ให้สามารถใช้ความรู้ทางวัตถุนี้นี้ เพื่อประโยชน์ของตัวเอง ประโยชน์ของตัวเองนี้ก็คือประโยชน์ของสังคมด้วย เพราะเราอยู่ในสังคม ถ้าไม่รู้จักควบคุมความรู้ ที่มีในทางวัตถุ ก็อาจเกิดความเดือดร้อนต่อผู้อื่น ในที่สุด ก็เป็นความเดือดร้อนต่อตนเอง จึงอยากขอร้องให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง กับศาสนาได้ทำหน้าที่ของตนทุกชั้น หมายถึงว่าผู้ที่ศึกษาพระศาสนาใด ๆ อย่างสูงขั้นปรัชญาขั้นปรมาตม์ ก็อย่าลืมนึกว่าศีลก็มี ศีลนี้ ก็หมายความว่า เป็นกฎเกณฑ์ หรือกฎปฏิบัติในสังคม ศีลไม่ใช่สิ่งสูงส่งแท้ ๆ คือถ้าพูดถึงศาสนา ก็เป็นขั้นต้น มีศีลก็หมายถึงว่า สามารถที่จะมีชีวิตอยู่ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น แล้วก็ ไม่เบียดเบียนตัวเอง จึงขอร้องให้ทุกคนค้นคว้า ในทางศาสนาของแต่ละคน อย่างสูง คือความหมายว่าในขั้นปรมาตม์ด้วย ในขั้นศีลด้วย ในเวลาเดียวกัน ถ้าไม่ค้นคว้า หรือปฏิบัติในขั้นศีลในขั้นสังคม

ใครจะสามารถค้นคว้าในทางชั้นสูง เพราะว่าถ้าไม่มีความสงบ ไม่มีความเรียบร้อยในทางสังคมแล้ว ผู้ที่จะปฏิบัติกิจชั้นสูง ก็ไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้นอกจากจะออกไปเป็นฤๅษีอยู่บนยอดภูเขา แต่ว่าการที่ขึ้นไปอยู่บนยอดภูเขานั้นก็อาจได้ประโยชน์ แก่ตัวเองเท่านั้น ไม่ได้ประโยชน์เต็มที่ เพราะไม่ได้ช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น เป็นการขึ้นภูเขาอยู่คนเดียว เราจะต้องร่วมกันขึ้นภูเขาให้ถึงยอดด้วยกัน ทุกศาสนาถือว่าการที่ขึ้นถึงยอดด้วยกันนั้น เป็นบุญที่สูงที่สุด หมายความว่า การที่เราจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้บรรลุถึงความดีพร้อมกันนั้น เป็นบุญสูงสุด ทุกศาสนาถือเช่นนั้น แต่ระหว่างทางนั้นต้องระวังไม่ให้ขัดแย้งกัน เพราะว่าศาสนาต่างกันอาจมีแนวทางต่างกัน อยู่ให้ความแตกต่างในแนวทางนี้มาทำให้เกิดอุปสรรค เพราะว่าอุปสรรคในการทะเลาะเบาะแว้ง ระหว่างศาสนาว่า ด้วยวิธีการนั้น บางทีก็พูดได้ว่า เป็นการดิ่งลงนรกแต่ละศาสนา ก็สอนให้เมตตาต่อผู้อื่น ให้เคารพความคิดของผู้อื่น ไม่ใช่บังคับ ไม่ใช่ข่มขู่ จึงพูดได้ว่า ดีใจที่ได้พบ ท่านทั้งหลายที่สนใจที่จะปฏิบัติ ที่จะค้นคว้าในศาสนาต่าง ๆ และก็ขอให้ทุกท่านได้ค้นคว้าได้สนใจ และปฏิบัติอย่างดีที่สุด เพื่อความสงบของสังคมเพื่อความเข้าใจในทางที่ถูกต้องของประชาชนทั่วไป....”^๔

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ทรงประกาศเป็นพระราชดำรัสไว้ โดยมีความหมายอันแน่วแน่และลึกซึ้ง ในการพระราชทานพระพุทธนวราชูปถัมภ์ว่า

“ข้าพเจ้าถือว่า พระพุทธนวราชูปถัมภ์เป็นที่ตั้งแห่งคุณพระรัตนตรัย อันเป็นที่เคารพสูงสุด และเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ และของคนไทย...”^๕

มีความชัดเจนอยู่ในตัวแล้วว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแห่งประเทศไทย และคนไทยนั้น จะมีได้ก็แต่ภายใต้ร่มคุณแห่งพระรัตนตรัย อันเป็นหลักชัยแห่งพระพุทธศาสนาเท่านั้น พระราชดำรัสขององค์พระมหากษัตริย์ เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ใครจะละเมิดมิได้ บิดเบียนให้เป็นอันมิได้ จึงกล่าวได้ว่าพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไทยอย่างแน่นอน โดยประวัติศาสตร์ตลอดระยะเวลาพันกว่าปี ได้ยืนยันอย่างชัดเจน ทั้งนี้โดยอาศัยพระบรมเดชาานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์คุ้มครองป้องกันมามิให้ขาดสาย

สุดท้ายนี้ ขอยกความตอนหนึ่งในปาฐกถาเกียรตินิตยศัพท์ ศาสตราจารย์ อานันท์กรียวิเชียร รองคณบดี แสดงไว้เมื่อเป็นองค์ปาฐกเรื่อง “รอยพระยุคลบาท” ในการประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ ๓ พุทธศักราช ๒๕๔๒ ของชมรมจริยธรรมกระทรวงสาธารณสุข ที่แสดงถึงพระปรีชาญาณและพระอัจฉริยภาพ ในการระงับเหตุขัดแย้งทางความคิดในบ้านเมืองตลอดจนแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีความรู้ความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยลึกซึ้งเพียงใด ความว่าดังนี้

^๔ ราชเลขาธิการ, สำนัก; ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ธันวาคม ๒๕๑๑ - ๒๕๑๒, (โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร : กรุงเทพมหานคร), ๒๕๑๓, หน้า ๓ - ๕.

^๕ กรรมการจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา, คณะ; พระพุทธศาสนา ศาสนาประจำชาติไทย, (อมรินทร์การพิมพ์ : กรุงเทพมหานคร), ๒๕๒๗, หน้า ๙๗.

“กรณีวันมหาวิปโยค รวมทั้งเหตุการณ์
วันพฤษภาทมิฬ จะเห็นได้ว่าพระองค์ได้เสด็จ
ลงมากู่สถานการณ์ให้พวกเรา อาจจะมีหลายฝ่าย
คิดว่าทำไมไม่เสด็จลงมาก่อนหน้านั้น ทำไม
ต้องรอจนถึงวาระสุดท้าย ขอให้พวกเราลองคิดดู
ถ้าหากท่านเสด็จลงมาก่อนหน้านั้น ต่อจากนั้นไป
ไม่ว่าใครมีเรื่องอันใด แม้เล็ก แม้น้อยเพียงใด
ก็ต้องถึงท่านทั้งหมด รัฐบาลก็ไม่มีความหมาย
ในระบบประชาธิปไตย รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบ
หลัก ดังนั้น รัฐบาลจะต้องดำเนินการก่อน ต่อเมื่อ
รัฐบาลหมดความสามารถแล้ว พวกเรา才会เห็น
พระองค์ท่านลงมา และทุกครั้งจะเป็นเพราะ
สุดความสามารถของรัฐบาลแล้ว พระบาทมีของ
พระองค์ทำให้บ้านเมืองรอดมาได้จนทุกวันนี้”๗

ทั้งนี้เพื่อชาวไทยทั้งมวลจะได้ชื่นชม
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสข้างต้น
มาเป็นขวัญและกำลังใจ เป็นหลักปฏิบัติในการ
ดำเนินชีวิต และน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย
เป็นพระราชสักการะส่งเสด็จสู่สวรรคาลัย อันจะ
ยังให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ผาสุก วัฒนาสถาพร
แก่ตัวบุคคลที่น้อมนำมาปฏิบัติและประเทศไทย
อันเป็นที่รักตลอดไป

พ่อหลวงของปวงชนชาวไทย จะยังสถิต
มั่นในใจของพสกนิกร ตลอดนิรันดร์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

กรมวิชาการ; แนวพระราชดำริแก้รัชกาล,
พิมพ์ครั้งที่ ๑, (โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
: กรุงเทพมหานคร) , ๒๕๒๘.

กรมการจัดงานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา, คณะ; พระพุทธศาสนา
ประเทศไทย, (อมรินทร์การพิมพ์ :
กรุงเทพมหานคร), ๒๕๖๗.

พล.ต.อ. วชิรฐ์ เดชกุญชร “ร้อยพระยุคลบาท”
 กรุงเทพฯ. : สำนักพิมพ์มติชนจำกัด,
 ๒๕๔๔.

ប្ប. ខា. ខត្តិ. ២៨ / ២៤០ / ៦២.

ราชอาณาจักร, สำนัก ; ประมวลพระราชดำริ
 และพระบรมราโชวาทที่พระราชทาน
 ในโอกาสต่างๆ ธันวาคม ๒๕๑๑-๒๕๑๒,
 (โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร : กรุงเทพ
 มหานคร) , ๒๕๑๓.

ศาสตราจารย์อานันท์ ภัยวิเชียร องคมนตรี
“ปาฐกถาเกียรติยศ:รอยพระยุคลบาท”
จัดโดยชมรมจริยธรรม กระทรวง
สาธารณสุข, ๒๕๔๒

<http://pinkyyakuza.blogspot.com/2010/05/19.html>

^๗ ศาสตราจารย์ธานีทร ภักย์วิเชียร รองคณบดี “ปาฐกถาเกียรติยศ: รอยพระยุคลบาท” จัดโดยชมรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข, พ.ศ. ๒๕๔๒